

מצילים את נחל בצת ועוצרים את הזרמת המים באופן זמני במאבק בסרטן הנהרות הפולש

בקצרה

בסתיו 2022 התקבלו דיווחים ראשוניים על הימצאות של סרטני נהרות בנחל בצת שבגליל המערבי. עובדי רשות הטבע והגנים פעלו במהירות ולאחר בדיקות נמצא שאכן התבססה בנחל אוכלוסייה שלהם. סרטני נהרות הם קבוצה של בעלי חיים פולשים במקומות רבים בעולם. הם גורמים לפגיעה אנושה בבתי גידול מימיים בעולם כולו, וכעת אחד מהם (PROCAMBARUS CLARKII) מאיים למשל על הסלמנדרה שלנו – דו-חיים בסכנת הכחדה – ועל המערכת האקולוגית הרגישה שבנחל בצת בכללותה, שרק שבה לחיים לא מכבר ונתונה בראשיתו של תהליך שיקום ארוך. הדרך היעילה להציל את נחל בצת היא לעצור את הזרמת המים אליו ולייבש אותו בקיץ כדי לסלק את המין הפולש כל עוד הדבר ניתן. גם לנו, אנשי המקצוע, זוהי החלטה קשה מאוד, אבל אין ברירה – פגיעתו של הסרטן במערכת האקולוגית המשתקמת צפויה להיות קשה יותר לנחל מהתייבשות זמנית ומבוקרת. זאת ועוד, סרטני הנהרות יכולים ללכת מרחקים ארוכים, ואם הם יפלו מנחל בצת לאתרי מים אחרים בישראל פגיעתם תהיה קשה גם שם. לאחר הייבוש הזמני וסילוק הסרטן הפולש נעשה כל מאמץ לשוב ולשקם את הנחל ואת החי והצומח שבו.

מה צפוי לקרות לאחר עצירת הזרמת המים לנחל?

התהליך כולו מלווה בצוות מומחים שבוחן את כל ההיבטים ההיקפיים, בהם ניטור המינים המקומיים שצפויים להיפגע מהייבוש וטיפול בהם. לאחר העונה הראשונה יחליט הצוות מתי יהיה ניתן לחזור ולהזרים שוב מים לנחל ולשקמו מחדש – לטובת הטבע המקומי והמטיילים הרבים הפוקדים את האזור.

עזרו לנו להציל את הטבע המקומי

מינים פולשים מהווים סכנה ממשית לטבע המקומי בישראל ובעולם, והם אחד הגורמים העיקריים לדעיכה החדה והמתמשכת במגוון המינים. סביר שבנחל בצת מקור הפלישה של סרטני נהרות הוא אדם אחד שהשליך אותם למים. פעולה יחידה זו די היה בה כדי לחבל בתהליך שיקום ארוך, יקר ומורכב של הנחל.

זכרו, אין לשחרר לטבע כל מין שאינו מקומי.

עזרו לנו! דווחו (בלי לגעת) אם נתקלתם בסרטני נהרות.

מוקד מידע לדיווחים: *3639

סרטן הנהרות בבצת הוא מין פולש מסוכן: הוא עמיד למגוון רחב של תנאי סביבה, מסתגל היטב לתנאים חדשים, קצב גדילתו מהיר ופוטנציאל הרבייה שלו גדול. הוא ניזון ממגוון מקורות: מצמחים, מחסרי חוליות ומדו-חיים, והוא מהנדס את סביבתו בחפירת מחילות ומשפיע על איכות המים. בכך הוא מהווה איום ממשי על יכולתם של הנחל ושל המערכת האקולוגית שבו להשתקם. כל אלו הופכים אותו לפולש-על, ואנו צופים שאם הוא לא יורחק תהיה לו השפעה עצומה על נחל בצת.

ייבוש – הזדמנות נדירה ויעילה למיגור המין הפולש

כל אמצעי ההדברה שנוסו ברחבי העולם הועילו חלקית במאבק בסרטני נהרות פולשים, אך אף לא אחד מיגר אותם לחלוטין, ולכן ייבוש הנחל הוא הכלי בעל הפוטנציאל הגבוה ביותר להצליח. כאמור, בחודשים היבשים המים בנחל בצת באים מהזרמה יזומה, ולכן ניתן להפסיק אותה ולהביא לייבוש הנחל. זוהי הזדמנות פז להשתמש בכלי יעיל למיגור הסרטן הפולש. מצב מעין זה כמעט ולא קיים במערכות טבעיות אחרות, ואקולוגים רבים בעולם משוועים לאפשרות נדירה שכזו.

נחל בצת: הנחל היבש שחזר לחיים

בעשורים האחרונים ירדה ספיקת המים בנחל בצת עד שהוא התייבש לגמרי. בשנת 2018, לפי התוכנית לשיקום נחלים, ערכי טבע ונוף, הקצתה רשות המים כמויות מים לנחל בצת והם הוזרמו אליו באופן מלאכותי בחודשי הקיץ. מאז 2019 חזר נחל בצת להיות נחל איתן ולמראהו הטבעי. אט אט הוא החל להשתקם בתהליך רגיש וארוך של ביסוס מחדש של מערכת אקולוגית מורכבת, ורשות הטבע והגנים מלווה אותו בהשגחה צמודה. הנחלים הם העורקים החיים של הארץ – הם תומכים בטבע ולא בכדי הם נחשבים לאתרי תיירות מועדפים. התעוררותו לחיים של נחל בצת והטבע שבו, כמו עצי הדולב שבמקום, היה עניין מרגש במיוחד. כולנו שמחנו גם עם המטיילים ששבו לפקוד את הנחל וליהנות מהמים גם בחודשי הקיץ.

סרטן נהרות: אחד המינים הפולשים הבעייתיים בעולם

מינים פולשים נעים בין מקומות בעולם בעיקר באמצעות האדם וגורמים נזקים אדירים לטבע המקומי בכך שהם דוחקים את בעלי החיים המקומיים.

